

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja mesečno enkrat. - Uredništvo in upravnništvo je v Salendrovi ulici številka 6. - Telefon številka 2283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 2.

Ljubljana, 18. marca 1935.

Leto XV.

Vabilo

na

redni občni zbor

Prvega društva hiš. posestnikov
v Ljubljani,

ki se bo vršil

v četrtek, dne 4. aprila 1935., ob 6. uri
zvečer v zeleni dvorani hotela »Union« v
Ljubljani.

Dnevni red:

- 1.) Odobrenje odborovega poročila v preteklem letu.
- 2.) Računski zaključek za leto 1934. in proračun za tekoče leto.
- 3.) Določitev članarine za leto 1936.
- 4.) Slučajni predlogi članov.

Ako bi prvotno določeni občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ne glede na število članov. Slučajne predloge morajo člani najmanj 8 dni pred občnim zborom pisмено izročiti odboru.

Vstop je dovoljen samo društvenim članom.

K prav obilni udeležbi vabi

Odbor.

Samoupravna davčna bremena

Finančno ministrstvo je nedavno izdalo zanimivo publikacijo, ki vsebuje na koncu podroben statističen pregled o samoupravni davčni obremenitvi v posameznih banovinah, ki nam kaže, da so samoupravna davčna bremena v dravski banovini v primeri z drugimi izredno visoka. Obremenitev po samoupravnih dajatvah (banovine, občin in cestnih odborov) je znašala leta 1933. v selskih občinah:

v banovini	Din
dravski	122.50
dunavski	109.20
savski	90.00
primorski	46.70
vardarski	46.20
moravski	41.00
zetski	40.40
drinski	35.90
vrbski	30.50

Dravska banovina je torej tu na prvem mestu. Še večja pa je razlika v mestih. Obremenitev po samoupravnih dajatvah v avtonomnih mestih (brez sedežev banovin) je znašala l. 1933 povprečno na prebivalca:

v banovini	Din
dravski	702.10
savski	361.30
dunavski	224.90
zetski	205.70
moravski	170.20
drinski	164.60
primorski	145.50
vardarski	127.60
vrbski	108.40

Pri presoji gornjih števil je treba seveda upoštevati, da bo zaradi intenzivnejšega gospodarstva v naši banovini samoupravno davčno breme relativno vedno večje, nego v drugih banovinah. Podatki, ki veljajo za avtonomna mesta, se nanašajo v dravski banovini seveda samo na tri mesta, to so Maribor, Celje in Ptuj, ker je Ljubljana upoštevana v posebni skupini: Beograd in sedeži banovin. V savski banovini pa je upoštevanih 18 avtonomnih mest, v dunavski 16, v vardarski 7, v drinski 6, v primorski in zetski 5, v moravski 4, v vrbski eno avtonomno mesto. Četudi upoštevamo, da se nanaša ta statistika v dravski banovini samo na tri mesta, vendar je razlika v primeri z ostalimi banovinami izredno velika. Samoupravna davčna obremenitev v višini 700 Din na prebivalca, je tudi za naše razmere izredno visoka,

K banovinskemu proračunu

Meseca februarja t. l. je bil predložen in obravnavan v sejah banovinskega sveta proračun dravske banovine za l. 1935/36. Že prvotno predloženi proračun je bil povišan za prihodnje leto za okroglo 12 milijonov dinarjev in za časa obravnav proračuna se izdatki niso zmanjšali, temveč v nekaterih poglavjih celo zvišali. Ker je banska uprava predlagala znižanje doklad na direktne davke za 15 oziroma 5 odstotkov, nismo ugovarjali vpeljavi nekaterih novih taks. Ker pa smo sedaj zvedeli, da se banovinske doklade niso nič znižale, pač pa se vpeljale nove takse, smo se obrnili na g. bana dravske banovine z sledečo vlogo:

Pri predložitvi banovinskega proračuna za dravsko banovino za leto 1935/36 je g. podban dr. Pirkmayer v svojem uvodnem govoru poročal, da so se banovinske doklade znižale za 15%, oziroma v Ljubljani in v nekaterih drugih mestih za 5%, tako, da bi skupne banovinske doklade na direktne davke znesle 55%.

V pokritje teh znižanih doklad pa je banovina vpeljala razne nove trošarine in uvedla novo 50% takso na državne takse po zakonu o državnih taksah. Ker je bilo za časa proračunske debate večkrat poudarjeno znižanje banovinske doklade, kar so tudi potrdili gospodje banovinski svetniki in se je s tem znižanjem opravičevalo uvedbo novih trošarin in taks, nismo ugovarjali proti novim taksam, ker

saj je celo povprečje samoupravne davčne obremenitve za Beograd in sedeže banovin, torej za največja mesta v naši državi, v primeri z avtonomnimi mesti v dravski banovini znatno manjše in znaša le 349 Din na prebivalca.

Zanimivo je tudi dejstvo, da so se v dravski banovini samoupravna bremena še nadalje dvigala v času, ko so drugod že pričela nazadovati. Od l. 1932. do l. 1933. se je povprečje samoupravne davčne obremenitve v vseh selskih občinah naše države za malenkost zmanjšalo, namreč od 68.25 do 67.50 Din na prebivalca, dočim je v istem času v dravski banovini narasla od 111.00 na 122.50. V avtonomnih mestnih občinah (brez sedežev banovin) pa je povprečje samoupravne obremenitve v vsej državi l. 1932. do 1933. le malo naraslo, od 322.80 na 337.10 (za 5%), dočim se je v avtonomnih mestih dravske banovine (srez Ljubljana) povzpelo od 511.60 na 702.10 Din (za 37%).

Samoupravna bremena so vsekakor v dravski banovini narasla na znatno višino. Seveda so tudi pri izdatkih potrebe samoupravnih teles v dravski banovini mnogo večje, nego drugje in je še mnogo nalog, ki jih samouprave zaradi omejenih sredstev ne morejo v celoti vršiti.

smo bili popolnoma prepričani iz podanih izjav, da bo banovinska doklada na direktne davke znižana.

Zato smo sedaj nemalo začudeni, ko smo zanesljivo zvedeli, da ostane še nadalje prejšnja banovinska doklada v mestih in da se zniža samo doklada v združenih zdravstvenih občinah od 70 na 60%. Ta banovinska doklada je sedaj nevzdržna, ker se je odmerni podlaga pri zgradarini in pridobitvi povišala za mnogo milijonov, zaradi česar bo banovina na dokladah mnogo več dobila kot prej, kar vse bo težko prizadelo davkoplačevalce v naši banovini.

Zaradi tega se obračamo na Vas gospod ban s prošnjo, da blagovolite banovinski proračun predložiti ministrstvu financ z znižano banovinsko doklado na direktne davke, kot je bilo obljubljeni od g. podbana in od gospodoy banovinskih svetnikov.

Zelo ljub bi nam bil tozadevni odgovor.

Obenem smo brzojavno naprosili gospoda finančnega ministra, da ne dovoli vpeljavo novih taks, in da se banovinska doklada zniža na 50%, odnosno vsaj na 55%, kakor je bilo predlagano in obljubljeni. G. finančnemu ministru pa smo nadalje tudi obrazložili v posebni spomenici našo upravičeno prošnjo, da se ne dovolijo nove takse k državnim taksam in da se banovinska doklada zniža.

Pri tem pripominjamo, da so se vsa poročila v ljubljanskih dnevnikih in dru-

gem časopisju glasila v tem smislu, da so se banovinske doklade znižale in nikjer ni bilo omenjeno, da bi se to znižanje kasneje opustilo.

K ljubljanskemu občinskemu proračunu

Mestni proračun ljubljanski za proračunsko leto 1935/36 je sestavilo mestno knjigovodstvo in je bil kot tak razporejen javnosti na vpogled 5 dni. Ker nekatera vprašanja še niso bila razčiščena, je bilo v tem proračunu po mestnem knjigovodstvu predvideno 10% zvišanje doklad na direktne davke in zvišanje vodarine, gostiščine in kanalske pristojbine pri novih hišah za 3%, pri starih pa za 2%. Ko so ljubljanski dnevniki prinesli poročilo o tem proračunu, je nastalo med davkoplačevalci razburjenje in ostra kritika, kako je zamoglo priti do tako visokega računa, zaradi česar se morajo doklade in davščina povisati. Posamezni hišni posestniki se radi tega niso obrnili direktno na našo pisarno, oziroma na našega predsednika, ki je tudi občinski svetnik, da bi se jim dalo sigurno pojasnilo, da o kakem povišanju doklad na direktne davke, kakor tudi zvišanje vodarine, gostiščine ne more biti niti govora. To stališče je takoj zavzel naš društveni predsednik in lahko rečemo tudi vsi člani mestnega sveta. Prvotno razglašen proračun je bil tudi članom finančnega odseka neznan, ker smo ga člani prejeli šele isti dan, ko je bil že objavljen v ljubljanskih dnevnikih in ki ga je sestavilo mestno knjigovodstvo samo po predlogih posameznih oddelkov mestnega poglavarstva in pa po predlogih, ki so jih med letom stavili posamezni člani mestnega sveta. Res je težava, ko med letom posamezni člani mestnega sveta med seboj konkurirajo, kateri bo zahteval več novih naprav, a ko pride sestava proračuna in iskati kritje, pa se vidi, da veliko predlogov z ozirom na finančno stanje mestne občine in obremenitve davkoplačevalcev odpade in da jih je treba odložiti.

Finančni odsek mestnega poglavarstva je obravnaval ves pretekli teden v dolgotrajnih sejah mestni proračun in se je takoj v začetku postavil na princip, da je treba pri proračunu skrajno štediti, zlasti še, ker je prvič obremenjen z 2 milijona deficita cestne železnice, z novimi dajatvami za državno bolnico 600.000 Din in na oskrbnih stroških v bolnici 300.000 Din, tedaj samo za bolnico skoro 1 milijon dinarjev. Nadalje so novi izdatki anuitet za posojila 2 in pol milijona dinarjev za nujno preselitev skladišč za smodnik iz ljubljanskega polja, dalje s povečanimi izdatki za najemnino za aerodrom in z izdatki za najemnino za vojaško vežbališče. To so nekateri večji stroški, ki obremenjujejo mestno občino, katere bi prav za prav morala plačevati država oziroma banovina.

Sledeč principu štednje, je finančni odbor črtal za toliko milijonov izdatkov, da je odpadlo zvišanje doklad in mestnih davščin in da se je doklada na direktne davke celo znižala od 50 na 45%, kar bodo davkoplačevalci gotovo z zadovoljstvom vzeli na znanje.

Iz tega kratkega poročila o mestnem proračunu se razvidi, kako ljubljanski davkoplačevalci vsako zadevo prehitro kritikujejo in se pri tem pošteno privoščijo one, kateri imajo priliko, da prvotno predlagane neprijetnosti tekom razprave s pravo taktiko odpravijo. Pri tem se pa mora dotični zastopnik posluževati edino preudarne taktike, s kakim kavarniškim zabavljanjem pa ne bo ničesar dosegel. V tem pogledu bo moralo biti v prihodnje že malo milejše postopanje in se poprej in-

formirati na pravem mestu, preden se komu jemlje veselje do dela in zastopstva v javnih zastopih.

Odbitki pri odmeri zgradarine

Ker so nastale nejasnosti glede odbitkov pri izdatkih za odvoz fekalij, za razsvetlavo, vodo, centralno kurjavo itd., je izdal davčni oddelek fin. ministrstva to pojasnilo: V čl. 34. zakona o neposrednih davkih je natančno navedeno, kaj tvori davčno osnovo za odmero zgradarine. V pravilniku pa je tudi navedeno, kaj se odbije pri odmeri zgradarine. Zato se je treba ravnati po teh načelih: Vse odškodnine za ugodoma navedene namene morajo biti s pogodbo posebej določene in v prijavi ločeno navedene ali pa pridejo celotno v davčno osnovo. Odškodnine, ki jih lastnik plača kateri drugi osebi, občini, električni centrali itd., se morajo dokazati s potrdili dotičnih oseb, odnosno ustanov. Za porabo lastnega toka, vode, centralne kurjave in podobno napravljeni izdatki se morajo prav tako dokazati s potrdili. Če je višina teh stroškov sumljiva in če davčni zavezanec teh izdatkov ne more dokazati z računi, potrdili ali drugimi listinami, se izroči takšen primer davčnemu odboru v razsojo. Ne morejo pa se odobriti izdatki za amortizacijo lastnih naprav, ker so ti že vsebovani v odbitkih po čl. 36. zakona o neposrednih davkih.

Ker je tudi ta odlok nejasen pri napovedi zgradarine, smo se s posebno ulogo obrnili za pojasnilo na ministra finance.

Novo pojasnilo o taksah na računu

V teku časa se je izvajanje tar. post. 33. taksne tarife, zlasti glede potrdil za plače privatnih nameščencev in uradnikov, kompliciralo z raznimi pojasnili, da si že niso bile več na jasnem zainteresirane zasebne ustanove in zasebniki, kdaj in kako je treba izvajati te določbe.

Da bo izvajanje teh zakonskih določb, ki so po svojem bistvu popolnoma jasne, tudi za vse gospodarske ustanove in zasebnike razumljivo, in da se bodo mogli brez strahu zastran zakonskih posledic po njih ravnati, je finančno ministrstvo izdalo tole pojasnilo:

Tako in potrdila o prejemu plače imajo plačati vsi zasebni nameščenci in uradniki, če sprejemajo plače po podpisnem ali nepodpisnem seznamu ali po nalogu, izdanem blagajni za izplačilo, v kuverti, podpisani ali nepodpisani, ki se shrani med akti do prihodnje plače, ali pa ako se knjiži na tekoči račun dotičnega uradnika.

Pri izvajanju določb tar. št. 33. taksne tarife se smatra za zasebnega nameščenca ali uradnika vsaka oseba, ki služi pri zasebnih zavodih ali ustanovah, pri podjetjih ali zasebnikih, če je dogovorjena mesečna plača in če opravlja dela, za katera ima potrebno kvalifikacijo. Druge uslužbene osebe, ki prejemajo svoje plačilo po dnevih, tednih ali štirinajstdnevno, plačajo takse na potrdilu samo tedaj, če prejem denarja potrdijo s svojim podpisom. Zato je ta taksa nepotrebna tam, kjer ni navedenih pogojev. Ugotovitev plačevanja po knjigah podjetij samih ni sama po sebi razlog za pobiranje te takse, če ne obstoje še kateri drugi prej navedeni razlogi (seznam izplačil, blagajniški nalog, kuverta ali tekoči račun).

Dovoljenja za odlog davkov

Navodila ministrstva fin. ravnateljcem.

Ker so zadnje čase davčne oblasti vse prošnje za odgoditev davkov odbile, ne

da bi jih sploh proučile, je davčni oddelek finančnega ministrstva naložil davčnim oblastvom, da morajo v bodoče vse prošnje za odgoditev davkov vzeti v proučevanje in izdati primeren odgovor.

V nalogu, ki ga je v zvezi s tem izdal davčni oddelek finančnega ministrstva davčnim oblastvom, se ugotavlja, da dosežani ukrepi glede odklanjanja teh prošenj niso bili umestni. Ravno v sedanji splošni gospodarski krizi, ko je država dostikrat prisiljena izdati posebne določbe za ublažitev te krize, je treba izvajati nasproti gospodarstvu vsaj tiste ukrepe, ki jih zakon določa celo za normalne razmere. Umesten odlog plačila davka lahko davčnega obvezanega-gospodarstvenika, ki je v trenutni plačilni zadregi, reši gospodarske škode, ki bi mu jo napravilo eksekutivno izterjanje, to je pa obenem brez škode za državno blagajno, ki ji je plačilo dolžnega davka zagotovljeno, čeprav pozneje.

Prošnje o odgoditvi davčnih plačil do 50.000 Din bodo reševali finančni ravnatelji. Vsako vloženo prošnjo za odgoditev davčnega plačila bodo finančni ravnateljstva dobro proučila in nato izdala sklep. Pri tem bodo imela pred očmi, da je odgoditev izjemen ukrep, ki se sme izvajati samo proti takšnim davčnim zavezanecem, ki so za nekaj časa plačila nesposobni in bi se pri njih izkasiranje davka eksekutivnim potom ne dalo izvršiti brez hujših posledic za njihovo gospodarstvo in obstoj. Odgoditev dolžnega davka se ima odgoditi preko dobe, v kateri bo postal davčni obvezanec plačila sposoben, toda v nobenem primeru ne preko tekočega leta. Finančni ravnateljstva bodo gledala, da bodo dala odgoditev samo za tisti čas, ki je davčnemu obvezancu potreben, da postane plačila zmožen. Davčne uprave bodo pa s svoje strani vodile kar najstrožje račune o tem, da se bodo davčni obvezanci, ki jim bodo dovoljene odgoditve, kar najtočneje držali dovoljenih rokov in plačali davek. V ta namen bodo davčne uprave o dovoljenih odgoditvah razen zapiskov v davčni glavni knjiži vodile še posebno evidenco in na podlagi nje kontrolirale, ali se davčni obvezanci drže dovoljenih rokov ali ne.

Pri tistih davčnih obvezancih, ki bi zamenarili rok davčnega plačila, se ima izvršiti eksekutivni postopek za ves dolg.

Prošnje za odgoditev davkov v višini več ko 50.000 Din ostanejo tudi nadalje v pristojnosti davčnega oddelka finančnega ministrstva.

Stavbno gibanje v Zagrebu

Ali še kaže zidati?

V zadnjem času imamo v zagrebških časopisih priliko čitati obširne članke o potrebi zidanja novih stanovanjskih hiš. Strokovnjaki dokazujejo na anketah po raznih statističnih podatkih, da v Zagrebu ni dovolj stanovanj z ozirom na povečanje števila prebivalstva. Potrebo zidanja novih hiš opravičujejo na ta način, ker bi se s tem znižalo število brezposelnih in nudilo zaslužek velikemu številu obrtnikov.

Naš zagrebški prijatelj g. Adam Tomašević piše v »Svojinu«, da je spričo tega napravil sprehod po zagrebških ulicah in ugotovil, da je v centru kakor tudi v bližnji in daljni periferiji mesta veliko število praznih in neodanih stanovanj in lokalov. Spričo tega je treba priti na jasno najprej glede rentabilnosti novih hiš, a za to je potrebno, da bodoči hišni posestnik dobro premisli: ali mu bo vložena glavni- ca nosila primeren dohodek (rento), ker za povzdigo privatnega gradbenega gibanja ni samo važno, da se zmanjša število brezposelnih, na drugi strani pa se s tem uničujejo glavni- ce malih ljudi. Brez mini-

malne zajamčene rente ni mogoče danes graditi novih stanovanjskih zgradb. Kapital, vložen danes v hišo, je nerentabilen posel. Če pa je poleg tega na hiši še dolg, potem znači to popolno upropaščenje hišnega posestnika.

Na kratkem računskem primeru se dá to dokazati, če si hoče kdo postaviti hišo v bližnji periferiji mesta Zagreba, kjer na primer še ni zgrajen vodovod in kanalizacija. V takih delih periferije so zemljišča za 50% cenejša kot v ulicah z vodovodom in kanalizacijo. Na primernem kraju si kupi zemljišče 100 kvadratnih sežnje površine za ceno od 600 Din za kvadr. seženj. Predvidi zgradnjo enonadstropne stanovanjske hiše s kletnimi prostori, stanovanjem dveh sob in dvema enosobnimi stanovanjema. Držeč se vseh gradbenih predpisov, bi plačal stavbnemu podjetju 195.000 + 60.000 Din za zemljišče, tako bi znašali skupni stroški za to enonadstropno hišo 225.000 Din. A kakšna bi bila njena rentabilnost? V najboljšem primeru, če bi uspelo oddati vsa stanovanja hiši, bi dobil za dvosobno stanovanje (brez komforta) 400 Din, a za enosobno (brez komforta) 300 Din, ali za vso hišo 1000 Din (brutodonos) mesečno, oziroma 12.000 Din letno. Ta bruto donos se zmanjša z izdatki za: najemne pogodbe, pobotnice, dimnikarske pristojbine, zatem za stroške čiščenja greznice in vodovodne jame, kar zneso skupaj okoli 1000 Din. Z ozirom na to bi prijavil v prijavi kot bruto-donos 11.000 Din, od česar se plača: 12% hišni davek 1056 Din in kuluk 240 Din. Po odbitku stvarno plačanih pristojbin, davka in kuluka bi ostalo čistega 9704 Din, kar odgovarja rentabilnosti 3-6%-ne obresti. Seveda vzeto s predpostavko: da so stanovanja stalno oddana, najemnine vedno v redu plačane in da davčna oblast ne poviša svojevoljno natančno izkazani dohodek od hiše.

Iz tega sledi, da je danes zidanje hiš nerentabilen posel, ker so zemljišča še vedno predraga, stroški zidanja previsoki, a dohodki od hiš zelo znižani.

Občni zbor društva hišnih posestnikov v Mariboru

Dne 20. januarja t. l. se je vršil v veliki dvorani hotela »Orel« občni zbor društva hišnih posestnikov v Mariboru in je bila udeležba društvenih članov izredna, prav tako je bilo tudi živahno zanimanje, s katerim so spremljali potek zborovanja ter posegali v debato s svojimi stvarnimi predlogi. Zborovanje je vodil predsednik Otmar Meglič, poročali so nadalje blagajnik Maks Merčun in tajnik dr. Vilko Marin. Iz obširnih poročil, med katerimi je bilo zlasti tajniško izčrpno podano, je bila razvidna zanimiva slika o velikem delu, ki ga vrši organizacija za svoje člane. Gotovo je društvo hišnih posestnikov v Mariboru eno najagilnejših, kadar je treba zastopati interese članstva. Izmed številnih intervencij in predlogov, ki jih je društvo v preteklem poslovnem letu vložilo pri raznih oblastvenih instancah, navajamo samo naslednje: Pri vladnem komisarju mestne hranilnice je posredovalo, naj bi se zmanjšala napetost med obrestmi za vloge in za posojila. Društvo pripravlja velikopotezno akcijo, da bo intervencija uspela. Doseglo je nadalje, da občina ne izterjuje parcelne davščine od onih, ki so se pritožili ter njihove pritožbe še niso rešene. — Izrazilo je zahtevo, da se izpraznjeno mesto v občinskem svetu zasede z odbornikom društva. — Važna pridobitev je koncesija za posredovanja pri kupoprodaji nepremičnin, ki jo je društvo s precejšnjimi žrtvami dobilo. Članj in hišni posestniki v Mariboru imajo sedaj priložnost, da se za zmerno odškodnino poslužujejo strogo solidno po-

slujoče lastne posredovalnice in imajo pri tem zadoščenje, da bo prebitek, ki ga posredovalnica doseže, namenjen njim samim v prid, ker se zbira v fondu za postavitev društvenega doma. — Važno oporo imajo člani v društvu, kadar gre za davčne zadeve. V posebnih okrožnicah opozarja društvo člane o vseh tekočih davčnih predpisih, sestavlja prizive in prijave itd. Lani se je društvo zelo inicijativno udeleževalo na občnem zboru Podzveze in Zveze v Ljubljani, na katerih je imel predsednik Meglič pozornost vzbujajoče referate. Zelo se je zavzelo za članstvo, ko je občina razširila obveznost hišnih posestnikov pri napravi hodnikov. Zahtevalo je tudi znižanje občinskih davščin od 23 na 16%, znižanje občinskih zamudnih obrestj od 8 na 6%, izredno delo pa je izvršilo z organizacijo zbiranja prispevkov med hišnimi posestniki za Pomožno akcijo. Člani so se polnoštevilno odzvali pozivu društva ter so zbrali nad 30.000 Din. Tudi letos bo društvo sodelovalo pri Pomožni akciji. — V letu 1934. je imelo društvo 832 članov, za 25 več, kakor 1933. — Blagajniško poročilo navaja 45.789 Din dohodkov in toliko izdatkov. Članarina za leto 1935. ostane ista. Tudi odbor je ostal isti, kakor lani.

Pri slučajnostih je predložil preds. Meglič 7 točk, v katerih je krivično obravnaval občinsko politiko: Predlaga znižanje hišne davščine na 17%, znižanje občinske doklade na drž. davke na 40%, obrestna mera Mestne hranilnice na hipotekarna posojila naj se zniža od 10 na 7%, davščina na nezazidane parcele naj se obravnava v zvezi z zavrnitvami zadevnih pritožb po bankski upravi, dimnikarska tarifa naj se minimalizira in maksimira in dimnikarski okoliški naj se ukinejo, občinski svet naj se izpolni z zastopniki Društva hišnih posestnikov; nadalje je kritiziral občinsko gospodarstvo v zvezi s proračunom ter nastopil proti gospodarski politiki mestnih podjetij. Posebno pozornost je vzbujal s svojimi izvajanjmi o osebnih izdatkih občine, ki so se v novem proračunu znatno zvišali. — Tajnik dr. Marin je predložil, da se v spomenici zahteva od mestne občine premostitev veselicega prostora Mariborskega tedna na periferijo, ker ne spada v sredino mesta. — S tem je bil dnevni red občnega zbora izčrpan in ga je predsednik zaključil.

Kako preprečimo nezgode zaradi električnega toka

Vkljub splošne razširjenosti električnih naprav so nezgode, povzročene od električnega toka, razmeroma zelo redke. Iz tega pa seveda ne sledi, da je napetost 100 do 500 voltov, ki se običajno rabi v gospodinjstvu in obrti, popolnoma brez nevarnosti, kajti pod neugodnimi pogoji je človeku smrtno nevarna že napetost 60 voltov.

Električno napravo smatramo za varno, če ni noben njen dotikanju izpostavljen sestavni del pod napetostjo, za kar je poskrbljeno pri vseh po predpisih izvršenih inštalacijah. Če pa pride do poškodbe na izolaciji, postane s tem vsa naprava nevarna ljudem, ki pridejo z njo v dotiko.

Fiksne električne naprave so tem poškodbam najmanj izpostavljene, tem bolj pa prenosni aparati, ki se rabijo v gospodinjstvu. Znana je običajna poškodba izolacije pri dovodni žici električnih likalnikov, vendar so nesreče zaradi tega zelo redke, ker se ti aparati navadno uporabljajo v suhih prostorih z razmeroma dobro izoliranim tlom. Pogosteje nastanejo poškodbe pri prenosnih aparatih, ki se rabijo običajno v obrti in poljedelstvu (ročne svetiljke, ročni vrtni stroji, prenosni motorji itd.) in sicer predvsem na dolgih dovodnih kabljih. Napaka je pa navadno

taka, da jo lahko spozna tako vsak lajik. Žal se pa tem napakam običajno posveča premalo pažnje in ostanejo poškodovani kabli še vedno v uporabi. Tudi v aparatu samem nastanejo napake, ki pa jih je že težje najti. Kažejo se predvsem v nepravilnem delovanju stroja ali pa v lahkih električnih sunkih, ki se jih čuti pri zagonu ali tekom obrata, če se je v dotiku z kakšnim kovinskim delom cele naprave. Da pa lahko ti sunki postanejo nevarni, o tem jih je le malo poučenih.

Večina odjemalcev toka je mnenja, da spada to elektriziranje k pravilnemu obratu. To mnenje nastaja zlasti tam, kjer tak pojav nastane, a sčasoma zopet zgine. Seveda vsak pri tem misli, da je tudi napaka odstranjena. Zmota pa tiči v tem, da nihče ne upošteva okolnosti, pod katerimi nastane takšno elektriziranje (lažji sunki).

Večkrat zadostuje malenkostna sprememba lege v prostoru ali sprememba vlage, ki se vedno nahaja v zraku. Tudi je upoštevati, da imajo ljudje za električni tok različno občutljivost (upor!), ki je v neposredni zvezi s trenutnim duševnim in telesnim stanjem. Najnevarnejši pa je vedno tako zvani prehodni upor, ki ga mora premagati električna napetost. Če pridemo v dotiko s takim pokvarjenim aparatom s suhimi rokami in stoji na suhih tleh, nudimo s tem velik upor in zato čutimo le lažje sunke, dočim postane pri potnih rokah in vlažnih tleh tak dotik življenju nevaren.

Da preprečimo take in slične nezgode, naj nam bo pred očmi: čim občutimo kako stresanje oziroma elektriziranje, ni v električni napravi nekaj v redu. V takem primeru moramo napravo takoj odklopiti od mrežja, vse ostalo pa prepustiti strokovnjaku. V splošnem naj veljajo sledeča pravila:

1.) Vse električne naprave, vode, aparate in stroje je držati v predpisanem stanju in skrbno z njimi ravnati.

2.) Čim se pojavi kakršnakoli poškodba, je takoj poklicati strokovnjaka, da se prepreči morebitna nezgoda.

3.) Električni sunki, ki jih občutimo pri dotikanju električnih naprav ali tudi pri dotikanju vodovodnih in plinskih cevi ali uzemljitvenih vodov, dokazujejo, da je električna naprava na nekem mestu poškodovana. Napako naj odstrani edino le strokovnjak.

Končno pa naj omenimo, da so vsi električni aparati in naprave, ki nam jih nudi moderna elektroindustrija za uporabo v obrti, poljedelstvu in gospodinjstvu zgrajeni po tozadevnih predpisih, ki pri pravilnem ravnanju izključujejo vsako nevarnost.

Obnova meja in ograditev sosednjih zemljišč

Kadar je meja med dvema zemljiščema poškodovana tako, da se ne ve natančno, na kakšen način je prišlo do poškodbe, ima vsak lastnik sosednjega zemljišča pravico zahtevati, da se meja na skupne stroške obnovi in popravi.

Meje se morejo določiti sporazumno med sosedji brez sodnega postopka, v kolikor pa tak sporazum ne bi uspel, se mora zahtevati od pristojnega sodišča, da na mestu od izvedencev ugotovi meje.

Dokazna sredstva za ugotovitev meja so: opis in dimenzije površine obeh zemljišč po katastrskih mapah in zemljiških knjigah, načrti, ki se nanašajo na površino ter izjave prič in izvedencev.

Plotovi, žive meje, pregrade, obmejni zid in slične naprave, ki se nahajajo med sosednjimi zemljišči se po zakonu smatra-

jo za skupno last, v kolikor ne bi bila dokazana last poedinca. Zato more vsak sosed s svoje strani uporabljati skupen zid do polovice njegove debeline. Vendar ne sme ob tej ograji postavljati dimnikov, ognjišč in sličnih naprav, ki bi motile sosedu. Posebne predpise o tem vsebuje tudi gradbeni zakon oziroma pravilnik.

Sosedje, oziroma solastniki, prispevajo sorazmerno za vzdrževanje mejnih zidov in ograj. Če so te ograje ali zidovi dvojni, mora vsak na svoje stroške vzdrževati ono, kar mu pripada.

Vsak lastnik je dolžan, da z desne strani glavnega vhoda ogradi svoje zemljišče, da ga na ta način loči od sosedovega zemljišča. Kot desno stran se smatra tisto, ki leži desno od glavnega vhoda v smeri vhoda in ne izhoda. Na tak način se morajo ograditi samo ona zemljišča, ki jih je treba zavarovati napram ljudem, odnosno živalim. To so zlasti vrtovi, dvorišča, a nikdar odprta polja, travniki, vinogradi itd.

Sporno je vprašanje, na katerem mestu je lastnik dolžan postaviti ograjo v onem slučaju, kadar ima njegovo zemljišče več vhodov na raznih straneh. To je običajno pri vilah v mestu. V tem slučaju se mora pri upoštevanju vseh odločujočih okoliščin ugotoviti, kateri vhod se smatra kot glavni vhod in ko se to ugotovi, tedaj mora prizadeti lastnik postaviti ograjo z desne strani tega glavnega vhoda. Če se to ne bi moglo ugotoviti izvensodno ali če se sosedu v tem ne sporazumeta in nastane med njima spor, je treba stvar urediti sodnijskim potom.

Ostra stanovanjska reforma v Angliji

Pred nedavnim so objavili besedilo stanovanjskega zakona za Anglijo in Walesko. Prenapolnjenost stanovanjskih prostorov je prvič oficijelno definirana na ta način, da mora biti v enem stanovanju dovolj prostora, da morejo stanovalci obeh spolov, izvzemši zakoncev in otrok, ločeno živeti. Zakon določa dovoljeno razmerje med številom sob, oziroma velikost stanovanja in številom stanovalcev: v eni sobi smeta stanovati največ dve osebi, v dveh sobah tri, v treh sobah pet, v štirih sedem in pol in v petih in več sobah deset obeh. V sobah, ki merijo pod 50 kvadratnih čevljev (1 kvadratni meter je 10,7 kvadratnih čevljev), ne sme nihče stanovati. Kot minimum določa zakon za eno osebo 80 kvadratnih čevljev, za dve osebi 120 kvadratnih čevljev. Otroci pod deset let se smatrajo kot polovica osebe.

Zakon zahteva od vseh lokalnih oblasti, da imajo stalno v evidenci stanovanjske razmere in jih poročajo ministrstvu za zdravje. Če nastanejo nove tovarne in se priselijo novi delavci, se mora na novo graditi, zemljo pa plačati po običajnih cenah, ki vladajo na trgu. Če se grade stanovanja, bo država skozi 40 let prispevala najmanj 6 funtov letno, lokalne oblasti pa 3 funte letno za stanovanjsko enoto, da s tem ostanejo davki na zmerni višini. V pokrajinah more dajati zakladni urad letno dva do osem funtov subvencij za stanovanjsko enoto.

Ustanovil se je velik centralni komitej za gradnjo stanovanj, ki se imenuje angleški Housing Brain Trust.

Nasveti gospodinjam

Kdaj naj zalivamo cvetlicam lončnicam?
Premokre ali presuhe rastline nas ne bodo razveseljevale z bogatim cvetom. Najbolje je, če pred zamakanjem trknemo ob lonec,

ako doni zamolklo, je to znamenje, da je zemlja še vlažna, v nasprotnem slučaju je zemlja suha in potrebna vode.

Kako peremo preproge? V raztopino marsejskega mila, nekoliko salmijaka in vroče vode namočimo staro, snažno rjuho in drgnemo po večkratnim namakanju preprogo temeljito. Na koncu jo drgnemo še s suhimi krpami. Preproga se sveti v lepih, poživiljenih barvah.

Kako odstranimo mastne madeže iz knjig? Magnezijo in bencol zmešamo, da je gosto. Ko opazimo, da je magnezija suha, jo odstranimo previdno in se bomo veselili dobrega uspeha.

Mastno usnje v klobukih se prav dobro snaži, ako s ščetko ali z gobico, pomočeno v raztopini 10 delov vode in en del salmijaka, drgnemo umazana mesta. Madeži prav hitro izginejo.

Če se usnjati predmeti zmocijo, kaj radi pustijo lise. Odstrani se jih, ako dotično obleko ali druge predmete obesimo, da prosto visijo v nerabnem prostoru in postavimo v skodelicah prav močan salmijak, da izhlapeva. Po treh dneh izginejo vse lise.

Razno

Novi davčni in reklamacijski odbor. Na zadnji predsedstveni seji Zbornice za TOI so bili imenovani v davčni odbor za mesto Ljubljana tile gospodje: Anton Verbič, Stane Vidmar in Ivan Bahovec, kot njihovi namestniki pa: Pavel Fabiani, Jožko Lauter in Ivan Železnikar. Za obrtništvo pa so bili imenovani v davčni odbor Ivan Ogrin, Josip Rebek, Miroslav Urbas. — Za člane reklamacijskega odbora pa so bili imenovani gg. Smrkolj Albin, Windischer iz Novega mesta, Anton Rojina, Miro Peterlin iz Kranja, ter iz bivše Štajerske Jakob Zadavec, Miloš Oset, inž. Šlajmer in Povodnik.

Naše člane, kakor naročnike »Moje doma, nujno prosimo, da v najkrajšem času poravnajo članarino, oziroma naročnino, da nam s tem prihranijo izdatne stroške za pobiranje.

Nobenih nagrad več za ovaditelje. Finančni minister namerava odpraviti vse nagrade onim, ki so ovadili davčnim uradom razne davčne ustaje in druge prestopke posameznih davčnih zavezancev. — Finančni minister je mnenja, da je dolžnost državljana, da prijavi vse, kar je kdo storil v škodo državi in da zato ni treba izplačevati ovaditeljem še posebne nagrade.

Zamudne obresti v Nemčiji. Od 1. januarja 1935 odpadejo v Nemčiji dosedanje zamudne obresti in se bo koncem leta plačala zamudna doklada (Steuersämmlung-zuschlag) enokratno, če niso davki pravočasno plačani. Za državo, deželo in občino, če so dovoljeni obroki, se obresti ne plačajo. Zamudna doklada znaša 2% zaostanka na 10 zlatih mark.

Kako očistimo zamašene odtočne cevi.

Večkrat se zgodi, da se zlasti v kuhinji odtočna cev radi raznih odpadkov zamaši in prepreči odtekanje vode. Običajno si pomagamo s kako daljšo žico, vendar če je cev pregloboko zamašena, brez uspeha. V takem primeru si pomagamo na ta način, da napolnimo lijak z vodo, pritisnemo dlan na odtočno cev in nato zopet dvignemo. To ponavljamo nekaj časa, da nastane v cevi zračen podtlak, ki zrahlja stisnjene odpadke, ki jih voda kmalu nato odplavi.

Zgradarina v Nemčiji.

Od 1. aprila 1935. leta dalje se bo zgradarina znižala za 25%, in od 1. aprila

1937. še za nadaljnjih 25%, in od 1. aprila 1940. dalje bo popolnoma odpadla. Izvršiti se mora to v daljšem roku zato, ker tvori zgradarina bistveni del dohodkov posameznih pokrajin in občin. Tudi se ne bo zgradarina združila ali zamenjavala s kakim drugim davkom.

Hišnim posestnikom je bilo pomagano z zakonom v vzdrževanju poslopij.

Nadalje jim je bilo pomagamo z uredbo, ki se tiče znižanja davkov za popravila in obnovitve. Vsi hišni lastniki, če imajo nedoletne otroke, so deležni še posebnih olajšav v okviru reform pridobitne in davka na premoženje.

Kaznovanje plačila nezmožnega najemnika

Nek najemnik v Berlinu se je domislil vzeti v najem prostore in jih potem obdržati kolikor mogoče dalj časa brez plačila. V nekem slučaju je vzel v najem trgovski lokal in plačal najemnino za pol meseca. Vselil se je že poldrug mesec pred pričetkom najemne pogodbe, pa ni potem nič več plačal. Tožba hišnega lastnika se je končala z pogodbo na izpraznitev. Pred izvršitvijo poravnave se je najemnik izselil in si je najel drug poslovni prostor. Tudi tam si je izgovoril, da pol meseca ne plača nobene najemnine. Kratko pred zapadlostjo prve najemnine se je najemnik zopet izselil in na ta način zopet ni plačal najemnine. Najemnik je bil od uradnega sodišča v Berlinu obsojen na šest mesecev ječe, ker tudi po mnenju sodišča ni imel nikoli namena, izpolniti poravnavo, niti ne, da bi plačal najemnino za drugi lokal.

Če bi pri nas imeli tak zakonski predpis, bi sedelo precej najemnikov v zaporih.

Hišni posestnik, ki hoče postati hišnik.

Sedanja kriza, ki prevrača vse stanove, bogastvo k ubožnosti, pozna le praktično zdravilo: Človek, prešolaj se!

Nehati je treba z mislijo, kar so ti prepevali ob zibeljki, ohčutki ne veljajo, namesto »nagnjenje« stopa dandanes »prilagodjenje«. Treba se je temu privaditi. Kar je bilo, je mrtvo.

Ostro reže sedanost posebno v gospodarstvu, ustvarja usode, tira po vsem svetu mogočne v propast, prireja tudi prilično smrtni ples, v katerem morajo sodelovati odličnjaki in najboljši predstavniki preteklosti.

Temu sledi danes hišni posestnik, ki je bil zastopnik moči posestva.

Današnji povprečni hišni lastnik je revež, poln skrbi. Tudi on spada k večini stanov, katerim niso prihranjene skrbi in pomankanje. Sodnijsko poročilo zadnjih dni omenja usodo hišne lastnice, ki je postala ubožna lastnica najemniške hiše, blizu Dunaja. Glad jo je prisilil, da je razmišljala o usodi in sklenila prešolanje, ne glede na dosednji ponos kot lastnica, ter hotela postati hišnica v lastni hiši!

Gotovo je bila težka odločitev. Preseliti se je hotela v manjše pritlične prostore hišnika, da doseže tem potom malenkostne dohodke za snaženje stopnišča, postrežbo in drugo. Lastno, večje stanovanje, je hotela dati v najem. Toda zakon in sodnije do najvišje inštanice tega niso dovolile. Odpoved dosedanega hišnika je bila zavržena. Odpoved hišnika bi bila le pravomočna za slučaj popolne opustitve mesta hišnika; v omenjenem slučaju pa se je šlo samo za zamenjavo osebe hišnika.

Prešolanje je moralo izostati.

Hišni lastnik ni bil upravičen postati hišnik. Žalostno, da hišni lastnik, ki se je hotel preživljati na lastnem posestvu zbog revščine, tega ni dosegel.